

מבקר המדינה | דוח על הביקורת בשלטון המקומי |
התשפ"ג-2023

ביקורת חברתית

השירות הוטרנרי ברשויות המקומיות - הפיקוח על בשר ומוצריו

השירות הווטרינרי ברשויות המקומיות - הפיקוח על בשר ומוצרי

רקע

למזון ולתזונה יש השפעה ישירה על בריאות הציבור, על תחלואה וכן על תמותה. הפיקוח על המזון נועד להבטיח שהמזון שהציבור צורך יהיה בטוח מפני גורמי סיכון מיקרוביולוגיים וכימיים. מזון שמקורו מן החי הוא מהמזונות הרגישים ביותר מבחינת הסכנה האפשרית הטמונה בהם לבריאות הציבור, ולכן הוא טעון פיקוח ברמה גבוהה יותר מזו הנדרשת לגבי מוצרי מזון אחרים. אכילת מזון שאינו ראוי למאכל אדם עלולה לגרום לתחלואה קשה ואף למוות. בשנים האחרונות עלו לכתרות בארץ כמה מקרים של הרעלות מזון חמורות.

פיקוח ובקרה על בשר ומוצריו תורמים למזעור הסיכוי להתרחשות של הרעלות או מחלות הנגרמות על ידי מזון או מועברות באמצעותו. במרץ 2020 נכנסה לתוקף רפורמה בפיקוח על מזון מן החי (הרפורמה בפיקוח על המזון מן החי או הרפורמה). חוק ההגנה על בריאות הציבור (מזון), התשע"ו-2015 (חוק בריאות הציבור או החוק), שנחקק בשנת 2015 החליף את פקודת בריאות הציבור (מזון) [נוסח חדש], התשמ"ג-1983. החוק נועד לשם אסדרה של תחום המזון משלב הייצור, דרך מקטעי היבוא ועד הייצוא והשיווק. זאת לצורך הבטחת בטיחותו ואיכותו של המזון ולשם שמירה על בריאות הציבור. הפיקוח על אתרי מכירת בשר לציבור (אטליזים, רשתות השיווק, מרכולים שכונתיים, מסעדות, בתי מלון, אולמות אירועים, מוסדות ועוד) מבוצע על ידי הווטרינרים ברשויות המקומיות (הווטרינרים הרשותיים) על פי הסמכה מאת מנהל היחידה הווטרינרית במשרד הבריאות. וטרינר רשותי הוא רופא וטרינר שמועסק בידי רשות מקומית או משיתופי פעולה בין רשויות מקומיות (כגון: איגודי ערים ואשכולות אזוריים), ועליו לפעול בהתאם להנחיות המקצועיות של מנהל היחידה הווטרינרית במשרד הבריאות.

נתוני מפתח

<p>פחות מ- 10%</p> <p>ביקורות נעשו על ידי הווטרינרים הרשותיים בשנת 2021, באתרים למכירת בשר ומוצריו, (ב-5,919 מתוך כ-70,000 אתרים)</p>	<p>85,505 ק"ג</p> <p>בשר ומוצריו שלא היו ראויים למאכל אדם הושמדו על ידי הווטרינרים הרשותיים במדינה בשנת 2021</p>	<p>מקום 1</p> <p>בשנת 2021 ישראל הייתה מובילה עולמית בצריכת עוף ממוצעת לנפש - פי 4 מהממוצע העולמי (כ-65 ק"ג לעומת כ-15 ק"ג); ממוצע צריכת בשר בקר לנפש בישראל שעמד על כ-23 ק"ג היה מהגבוהים בעולם - פי 1.5 מממוצע ה-OECD ופי 3.5 מהממוצע העולמי</p>	<p>3</p> <p>דיירים במעון של משרד הרווחה והביטחון החברתי נפטרו במאי 2022. ממצאי ביקורת תברואית שעשה משרד הבריאות העלו כי בבשר שהוגש לדיירים נמצאה רמה חריגה של חיידקים¹</p>
<p>0</p> <p>ביקורות ביצעו עיריית טייבה בשנים 2020, 2021 ו-2022 ועיריית קריית מלאכי בשנים 2020 ו-2022 באתרים למכירת בשר ומוצריו. בשנת 2021 ביצעה עיריית קריית מלאכי שתי ביקורות בלבד</p>	<p>33%</p> <p>מהרשויות המקומיות (84 רשויות מקומיות) לא העסיקו וטרינר לפיקוח על אתרים למכירת בשר ומוצריו או העסיקו וטרינר רשותי שלא היה מוסמך לבצע פיקוח כזה נכון ליוני 2022</p>	<p>173</p> <p>רשויות מקומיות לא דיווחו למשרד הבריאות על ביצוע ביקורות בשווקים בחודש יוני 2022 (כ-67% מהרשויות המקומיות במדינה)</p>	<p>131,530</p> <p>אתרים למכירת בשר ומוצריו רשומים במערכת המידע של משרד הבריאות נכון לנובמבר 2022, ואולם לאחר טיוב חלקי של הנתונים נמצא כי רשומים במערכת כ-70,000 אתרי מכירה</p>

1 בדיון בוועדת הבריאות של הכנסת ממאי 2022 מסרו גורמי רפואה מטעם משרד הבריאות כי לא ניתן לקבוע באופן חד-משמעי ממה נפטרו שלושת הדיירים.

פעולות הביקורת

בחדשים יוני עד נובמבר 2022 בדק משרד מבקר המדינה כמה היבטים הנוגעים לפיקוח הווטרינרי על בשר ומוצריו בישראל. נבדקו תפקודם של הווטרינרים הרשותיים בפיקוח על אתרים למכירת בשר ומוצריו; פעולות משרד הבריאות לאסדרה של עבודת הווטרינרים הרשותיים; הסמכתם של וטרינרים רשותיים ואיוש תפקידי וטרינרים ברשויות המקומיות; מערכת המידע של משרד הבריאות שהוקמה לצורך פיקוח על מזון מן החי; ופרסום מידע לציבור על השמדת בשר ומוצריו המסכנים את בריאות הציבור. הביקורת התקיימה במשרד הבריאות ובשש רשויות מקומיות: עיריית **הרצלייה**, עיריית **טייבה**, עיריית **יבנה**, עיריית **יהוד-מונוסון**, עיריית **קריית מלאכי** והמועצה המקומית **זיכרון יעקב**, שמקבלת שירותים וטרינריים מאיגוד ערים וטרינרי שומרון². בדיקות השלמה נעשו בתאגיד לפיקוח וטרינרי³. בתקופת ביצוע הביקורת ערכו מבקר המדינה וצוותו ביקורת פתע, שבה התלוו לביקורת שביצע וטרינר מאיגוד ערים וטרינרי שומרון באתרים למכירת בשר ומוצריו במועצה המקומית **פרדס חנה-כרכור**. כמו כן התלווה צוות הביקורת לביקורות שביצעו הווטרינרים הרשותיים של עיריית **הרצלייה** ו**יהוד-מונוסון**.

תמונת המצב העולה מן הביקורת

סקירה בין-לאומית - הנגשת מידע לציבור - בשונה מהעיר ניו יורק ומבריטניה בהן מונגש מידע לציבור בנוגע לתוצאות ביקורות תברואתיות שנערכו באתרי מכירה של מזון והדירוג שניתן לכל אתר, בישראל לא ניתן מידע לציבור אודות תוצאות ביקורות שערכו וטרינרים רשותיים בשווקים ולא קיים דירוג מסוג זה.

ביצוע ביקורות וטרינריות באתרי מכירת בשר ומוצריו - מספר אתרי המכירה במדינה שנבדקו על ידי הווטרינרים הרשותיים בשנים 2020 - 2021 ובמחצית הראשונה של שנת 2022 נמוך מעשירית ממספר אתרי המכירה שנכללו ברשימה המצומצמת שהעביר משרד הבריאות (לדוגמה בשנת 2021, בוצעו 5,919 ביקורות באתרים למכירת בשר ומוצריו, מתוך כ-70,000 אתרים). עיריית **טייבה** לא איישה בשנת 2022 את משרת הווטרינר הרשותי ולא ביצעה ביקורות וטרינריות כלל בשנים 2020 - 2022; עיריית **יבנה** ביצעה 27 ביקורות בשנת 2021 אף שבעיר היו 72 אתרים למכירת בשר ומוצריו, ולא ביצעה ביקורות בחודשים יוני עד אוקטובר 2022; עיריית **קריית מלאכי** ביצעה שתי ביקורות בלבד בשנת 2021 ולא ביצעה כלל ביקורת בשנים 2020 ו-2022; איגוד ערים וטרינרי שומרון, המבצע את הביקורות הווטרינריות בתחומי המועצה המקומית **זיכרון יעקב**, ביצע ביקורת בשמונה אטלימים בלבד, אף שבתחום המועצה יש עוד עשר מסעדות; עיריית **יהוד-מונוסון** ביצעה בשנת

2 האיגוד הוקם ב-1960 והוא מעניק שירותים וטרינריים ל-12 רשויות מקומיות - מנשה, אלונה, פרדס חנה-כרכור, ג'יסר א-זרקא, בנימינה-גבעת עדה, ג'ת, באקה אל-גרבייה, פורידיס, זיכרון יעקב, ערעה-ערה, חריש ואור עקיבא.

3 התאגיד לפיקוח וטרינרי הוקם לפי פרק ו' לחוק הרופאים הווטרינרים, התשנ"א-1991, והחל לפעול במרץ 2020. מטרתו העיקרית - להעסיק פקחים וטרינריים ורופאים וטרינרים מפקחים לשם פיקוח לפי דין על מזון מן החי וכן לשם פיקוח וטרינרי נוסף הנעשה לבקשתם של מפעלים המייצאים מזון מן החי.

2021 ביקורות, אף שבתחומה היו 56 אתרים למכירת בשר ומוצרי. כלומר בתחומי שיפוטן של המועצה המקומית **זיכרון יעקב** והעיריית **יבנה ויהוד-מונסון** היו אתרים שלא בוצעה בהם כלל ביקורת במהלך שנת 2021.

הפיקוח של הווטרינרים הרשותיים במוסדות - אף שהוראות חוק בריאות הציבור קובעות שעל הווטרינרים הרשותיים לקיים פיקוח על אתרי מכירה של מוצרי בשר ברשויות המקומיות (אתרים אלה מכונים בחוק גם "שווקים") ועל אף שבחוק מופיעה הגדרה רחבה ל"מכירה" שלפיה אפשר שתיעשה בכל דרך, בלא תמורה או בתמורה, ובכלל זה בתמורה ישירה או עקיפה, משרד הבריאות לא הפיץ בקרב הרופאים הווטרינריים ברשויות המקומיות הנחיות או נהלים המפרטים את סוגי האתרים שעליהם לבצע בהם פיקוח, ובכלל זה התייחסות לביצוע פיקוח על מוסדות⁴. בשנים 2020 - 2022 בכל הרשויות שנבדקו - עיריית **הרצלייה, טייבה, יבנה, יהוד-מונסון וקריית מלאכי** ובמועצה המקומית **זיכרון יעקב** - לא ערכו הווטרינרים הרשותיים ביקורות במוסדות שבתחומי רשויות אלה. עוד נמצא כי משרד הבריאות לא בדק כי הרשויות המקומיות אכן מבצעות ביקורות וטרינריות במוסדות. הצורך בבדיקת המוסדות מתחדד לנוכח מקרים של תחלואה שנבעה מטיפול לקוי במזון שאירעו במוסדות בשנים האחרונות, שבאחד מהם 33 דיירים חלו, ומהם שלושה נפטרו. בדיון שקיימה ועדת הבריאות של הכנסת מסרו גורמי רפואה מטעם משרד הבריאות כי לא ניתן לקבוע באופן חד-משמעי ממה נפטרו שלושת הדיירים.

ביצוע ביקורות וטרינריות על הובלה של מוצרי בשר - רק כחצי אחוז מהובלות הבשר שבוצעו בשנת 2021 נבדקו על ידי הווטרינרים הרשותיים במדינה (3,136 ביקורות בוצעו ברכבי הובלה אף שהיו 612,341 הובלות). בעיריית **טייבה, יבנה וקריית מלאכי** ובמועצה המקומית **זיכרון יעקב** (באמצעות איגוד ערים וטרינרי שומרון) לא בוצעו כלל ביקורות ברכבי הובלה על ידי הווטרינרים הרשותיים בתקופה האמורה.

רשימת אתרים הטעונים פיקוח של הווטרינר הרשותי - בעיריית **טייבה, קריית מלאכי** ובמועצה המקומית **זיכרון יעקב** לא הייתה בידי הווטרינרים הרשותיים רשימה מסודרת או מיפוי של האתרים שעליהם הם נדרשים לפקח. נוסף על כך הווטרינרים הרשותיים אינם מקבלים חיווי על הקמת עסק חדש למכירת בשר ומוצרי בתחום שיפוטם של הרשות המקומית שלהם, המוקם במערכת המידע של משרד הבריאות כדי שיידעו על הצורך להתחיל לפקח עליו.

העסקת וטרינרים ברשויות המקומיות והסמכתם - על פי חוק בריאות הציבור נדרשת הסמכתם של הווטרינרים הרשותיים על ידי שר הבריאות ועל ידי מנהל היחידה הווטרינרית במשרד הבריאות. נכון ליוני 2022, 39 רשויות מקומיות לא העסיקו וטרינר (15% מהרשויות) ו-45 רשויות מקומיות העסיקו וטרינר שלא היה מוסמך לבצע פיקוח באתרים לממכר בשר ומוצרי (18% מהרשויות), כך שב-84 רשויות מקומיות (33% מהרשויות) לא התקיים פיקוח על אתרים למכירת בשר ומוצרי כמתחייב על פי החוק. בתחילת אוקטובר 2022 פקע תוקפם של כתבי ההסמכה שנתן שר הבריאות ל-60 וטרינרים רשותיים ובסוף ספטמבר 2022 פקע תוקף ההסמכה שנתן מנהל היחידה הווטרינרית לחלק מהווטרינרים הרשותיים, לרבות ההסמכה של וטרינר עיריית **הרצלייה** ושל שניים משלושת הווטרינרים המועסקים

4 מוסדות המפעילים מטבחים שבהם מטופלים בשר ומוצרי ושהם ניתנים שירותי הסעדה, כגון מוסדות בריאות, מוסדות רווחה, פנימיית ובתי אבות.

באיגוד ערים וטרינרי שומרון. מנהל היחידה הווטרינרית הסמיך בסוף נובמבר 2022, 122 וטרינרים רשתיים לביצוע ביקורת וטרינרית בשווקים, כחודשיים לאחר שההסמכה הקודמת פגה, לרבות וטרינר עיריית הרצלייה ווטרינר מאיגוד ערים וטרינרי שומרון.

קביעת מספר הווטרינרים הנדרש ברשויות המקומיות ותדירות הביקורות בשווקים

- עד למועד סיום הביקורת לא קבע משרד הבריאות מהו המספר הנדרש של הרופאים הווטרינרים המוסמכים בשווקים בכל הרשויות המקומיות כנדרש בחוק בריאות הציבור. נוסף על כך, משרד הבריאות לא קבע תדירות לביצוע ביקורות באתרי המכירה כנדרש בחוק. הביקורת העלתה כי קיימת שונות בין הרשויות המקומיות שנבדקו בהיקף העסקת וטרינר רשותי, זאת בהתאם למספר האתרים למכירת בשר ומוצריו בכל רשות. כך לדוגמה משרת וטרינר בעיריית הרצלייה אחראית על למעלה מפי שניים אתרים למכירת בשר ומוצריו ממשרת וטרינר בערים יבנה וקריית מלאכי. העיריות טייבה וקריית מלאכי והמועצה המקומית זיכרון יעקב לא קבעו תדירות לביצוע ביקורות וטרינריות באתרים למכירת בשר ומוצריו.

הקצאת התקציב לרשויות המקומיות - התאגיד לפיקוח וטרינרי מעביר תקציב לרשויות

המקומיות בעבור פיקוח וטרינרי בשווקים, בהתאם לדיווחים שהוא מקבל ממשרד הבריאות בדבר העסקתם של וטרינרים המוסמכים לפיקוח בשווקים ברשויות המקומיות, לפי היחס בין אוכלוסיית הרשות לאוכלוסיית כל הרשויות המעסיקות רופא וטרינר בעל הסמכה ממשרד הבריאות לפיקוח בשווקים ("פר קפיטה"⁵), אף שבחוק בריאות הציבור נקבע שיש לשלם לפי תקן המשרה שנקבע לרשות המקומית ("פר תקינה"). החוק קובע כי הזכאות להקצאה מכספי אגרות הפיקוח ניתנת אם יש ברשות המקומית וטרינר מוסמך לביצוע ביקורת וטרינרית בשווקים. למרות זאת, התאגיד לפיקוח וטרינרי העביר תקציבים לעיריות טייבה (כ-165,000 ש"ח), יבנה (כ-100,000 ש"ח), ויהוד-מונוסון (כ-93,000 ש"ח) בתקופות שבהן לא כיהן בהן וטרינר מוסמך.

דיווחי הווטרינרים הרשתיים על תוצאות הביקורות - ביוני 2022, 173 מהרשויות

המקומיות במדינה (כ-67% מתוך 257 הרשויות במדינה באותה עת) לא דיווחו למשרד הבריאות אפילו על ביצוע של ביקורת אחת, ועולה האפשרות כי הבדיקות לא בוצעו. הווטרינרים הרשתיים של העיריות הרצלייה, יבנה, יהוד-מונוסון ואיגוד ערים וטרינרי שומרון (המעניק שירות וטרינרי למועצה המקומית זיכרון יעקב) דיווחו במערכת המידע של משרד הבריאות על תוצאות הביקורות שערכו באתרים למכירת מוצרי בשר. עיריית קריית מלאכי לא דיווחה במערכת המידע של משרד הבריאות על תוצאות שתי הביקורות שעשתה הווטרינרית הרשותית בשנת 2021.

ביטחונם האישי של הווטרינרים הרשתיים - וטרינרים רשתיים חשופים במהלך

עבודתם ברמה יום-יומית לאיזמים ולאלימות פיזית ומילולית. לדוגמה: באוגוסט 2022 הותקפה מילולית הווטרינרית הרשותית של עיריית יהוד-מונוסון בעת ביקורת שערכה במסעדה בעיר; באוקטובר 2021, בביקורת שערכה לשכת הבריאות המחוזית תל אביב של משרד הבריאות במסעדה בהרצלייה, הותקף הווטרינר המחוזי; בדצמבר 2021 הוצת מבנה המחלקה הווטרינרית בעיריית בית שמש; ובנואר 2019 נורה ברגלו הווטרינר הרשותי של

5 מונח בלטינית שפירושו: לאיש, לגולגולת. בענייננו: לתושב.

עיריית טמרה. משרד הבריאות לא העביר הנחיות לרשויות המקומיות ולווטרינרים הרשותיים בנוגע לשמירה על ביטחונם האישי של הווטרינרים הרשותיים.

הנחיות מקצועיות ובקרת משרד הבריאות על עבודת הווטרינרים הרשותיים - פרט

להנחיות לגבי פרסום ביצוע השמדות של בשר ומוצרי, היחידה הווטרינרית במשרד הבריאות לא פרסמה הנחיות מקצועיות לפעילותם של הווטרינרים הרשותיים כנדרש בחוק. היחידה הווטרינרית אינה מקיימת פיקוח אחר הדיווחים שהווטרינרים הרשותיים מעבירים למשרד הבריאות, אינה מנהלת ומתכללת ממצאים העולים מדוחות הביקורת בשווקים שמעבירים אליה הווטרינרים הרשותיים לצורך ניתוח של משמעותם הרחבתית והכוללת ואינה מבצעת פעולות לבדיקת טיב הפיקוח של הווטרינרים הרשותיים על אתרים למכירת בשר ומוצרי.

פעולות אכיפה מינהלית - חוק בריאות הציבור מסדיר מסלול של אכיפה מינהלית (עיצום

כספי) על אתרים למכירת בשר ומוצרי שהפרו את הוראותיו. סכום העיצום הכספי הקבוע בחוק בריאות הציבור נע בין 8,000 ש"ח ליחיד ל-40,000 ש"ח לתאגיד⁶. משרד הבריאות לא קבע תקנות לצורך תחילת האכיפה המינהלית, לא הכין נוהל מדיניות אכיפה להפרות הוראות החוק ולא איש ארבעה תקנים שהוקצו ללשכה המשפטית שלו לטובת הקמת מערך של אכיפה מינהלית ועיצומים כספיים. בפועל משרד הבריאות נותן לאתרים למכירת בשר ומוצרי קנסות מינהליים⁷ בסך של 1,000 ש"ח בלבד להפרה.

פרסום מידע בדבר השמדות בשר ומוצרי על ידי משרד הבריאות - משרד הבריאות

פרסם הנחיה כי השמדה של 50 - 100 ק"ג בשר תפורסם על ידו לציבור (אלא אם הווטרינר יבקש שלא לפרסמה) והשמדה של 100 ק"ג ומעלה תפורסם בכל מקרה. משרד הבריאות פרסם באתר המרשתת שלו 21% מההשמדות של 50 ק"ג ומעלה של בשר ומוצרי שבוצעו בחודשים ינואר עד ספטמבר 2022 (24 השמדות מתוך 113 שדווחו במערכת המידע של משרד הבריאות). עוד נמצא כי משרד הבריאות לא פרסם לציבור את ההשמדות שדיווחו לו הווטרינרים הרשותיים ברשויות שנבדקו בחודשים ינואר 2021 עד ספטמבר 2022: הווטרינרים הרשותיים בעיריית **הרצלייה** דיווחו שהשמידו יותר מ-100 ק"ג בשר ומוצרי בשלושה מקרים, בעיריית **יהוד-מונסון** דווח על השמדה אחת ובמועצה המקומית **זיכרון יעקב** דווח על השמדה אחת של 65 ק"ג. העיריית **הרצלייה**, **יהוד-מונסון** ובמועצה המקומית **זיכרון יעקב** (בשיתוף איגוד ערים וטרינרי שומרון), שבהן היו השמדות של בשר ומוצרי, לא פרסמו לתושביהן מידע בדבר ההשמדות והאתרים שבהם אותן מוזן מן החי שאינו ראוי למאכל אדם.

6 סעיף 260 לחוק בריאות הציבור. סכום העיצום שאפשר להטיל על תאגיד תלוי במחזור המכירות השנתי שלו בשנה שקדמה לשנת הכספים שבה בוצעה ההפרה. אם מחזור המכירות של תאגיד הוא עד 100 מיליון ש"ח הסכום הבסיסי הוא 20,000 ש"ח. אם מחזור המכירות של התאגיד הוא מעל 100 מיליון ש"ח הסכום הבסיסי הוא 40,000 ש"ח.

7 לפי תקנות העבירות המנהליות (קנס מנהלי - איכות מזון), התשמ"ח-1988.

נוהל ותוכנית עבודה - עיריית הרצלייה הכינה נוהל עבודה לנושא "פיקוח על מזון מן החי", הכינה תוכנית עבודה לביצוע ביקורות באתרי מכירת בשר ומוצריו, והיא מנהלת את ביצוע הביקורות באמצעות מערכת מידע פנימית.

תדירות ביצוע ביקורות - עיריית הרצלייה, יבנה ויהוד-מונוסון קבעו תדירות לביצוע ביקורות בשווקים.

עיקרי הממצאות הביקורת

על העיריית **טייבה, יבנה, יהוד-מונוסון וקריית מלאכי** ועל איגוד ערים וטרינרי שומרון (בשיתוף המועצה המקומית **זיכרון יעקב**) לבצע באמצעות וטרינר רשותי מוסמך לפיקוח בשווקים ביקורות בכל סוגי האתרים למכירת בשר ומוצריו שעל פי החוק נדרשים לפיקוח לרבות על מוסדות שבהם מטופלים בשר ומוצריו. על משרד הבריאות להנחות את הרשויות המקומיות והווטרינרים הרשותיים בדבר הצורך והחשיבות שבביצוע ביקורת וטרינרית במוסדות (כגון מוסדות בריאות, מוסדות רווחה, פנימיות ובתי אבות) המפעילים מטבחים שבהם מטופלים בשר ומוצריו.

על העיריית **טייבה וקריית מלאכי** והמועצה המקומית **זיכרון יעקב** למפות את האתרים שבהם מטופלים בשר ומוצריו בתחומן ולהכין רשימה עדכנית של כלל האתרים, שתשמש בסיס לעבודת הפיקוח של הווטרינר הרשותי ולבחינת שלמות ביצוע הבקרה בכלל האתרים.

על משרד הבריאות לפעול מול הרשויות המקומיות שבהן לא פועל וטרינר לביצוע פיקוח על אתרים למכירת בשר ומוצריו או שפועל בהן וטרינר שאינו מוסמך לביצוע פיקוח כאמור, ולדאוג לאיוש תפקיד הווטרינר ולהסמכתו, ובמידת הצורך להסמיך רופא וטרינר מבין עובדי התאגיד לפיקוח וטרינרי לבצע את הפיקוח בשווקי הרשות המקומית; כמו כן, על משרד הבריאות לקבוע תקן למספר הרופאים הווטרינרים המוסמכים הנדרש ברשויות המקומיות ולקבוע את תדירות הביקורת שיעשו באתרי המכירה, כנדרש בחוק; מומלץ כי משרד הבריאות יקבע את תדירות הביקורת הנדרשת ברכבי הובלה בהתבסס על ניתוח סיכונים וינחה את הרשויות המקומיות בנושא.

מומלץ כי העיריית **טייבה, יבנה, יהוד-מונוסון וקריית מלאכי** ואיגוד ערים וטרינרי שומרון (בשיתוף המועצה המקומית **זיכרון יעקב**) יכינו תוכנית עבודה שתכלול את רשימת האתרים המוכרים בשר ומוצריו, את מועדי הביקורות הצפויים במהלך השנה ואת כוח האדם והתשומות הנדרשים לכך.

על משרד הבריאות להשלים את המתווה למעבר מתשלום "פר קפיטה" למימון העסקתם של הווטרינרים הרשותיים המוסמכים לבצע פיקוח וטרינרי בשווקים, לתשלום "פר תקינה" כנדרש בחוק. מומלץ כי משרד הבריאות והתאגיד לפיקוח וטרינרי יבחנו דרכים כדי להתנות תשלומים לרשויות שמכהן בהן וטרינר מוסמך בביצוע פעולות פיקוח באתרים למכירת

בשר ומוצריו אך לא מבוצע בהן פיקוח כאמור. כמו כן, מומלץ כי משרד הבריאות והתאגיד לפיקוח וטרינרי ישקלו לדרוש השבת כספים שהועברו לרשויות מקומיות בעבור תקופה שלא כיהן בהן וטרינר מוסמך.

מומלץ כי משרד הבריאות יסדיר את הליכי הניהול והפיקוח על מערך הפיקוח הווטרינרי ברשויות המקומיות. עוד מומלץ כי המידע, הממצאים והליקויים שמעלים הווטרינרים הרשתיים ינוהלו ויתוכלו כדי שניתן יהיה לבצע הליך מסודר של איתור ליקויים רוחביים והפקת לקחים. כמו כן, מומלץ כי המועצה המקומית **זיכרון יעקב** תבחן את פעולות הפיקוח הווטרינרי הכוללות של איגוד ערים וטרינרי שומרון בתחומה, תבדוק את התאמתן לצרכיה ותוודא כי הוא עורך ביקורות בכל האתרים למכירת בשר ומוצריו שבתחומה.

מומלץ כי משרד הבריאות יקבע תקנות לעניין הטלת עיצום כספי כנקבע בחוק וישלים את הקמת מערך האכיפה המינהלית והעיצומים הכספיים כנגד גופים המפירים את הוראות החוק.

על משרד הבריאות, משרד הפנים, המשרד לביטחון לאומי והרשויות המקומיות לפעול במשותף לצמצום הסכנות שאליהן חשופים הווטרינרים הרשתיים המבצעים ביקורות באתרים למכירת בשר ומוצריו ולאבטחת וטרינרים רשתיים המאוימים במהלך ביצוע תפקידם.

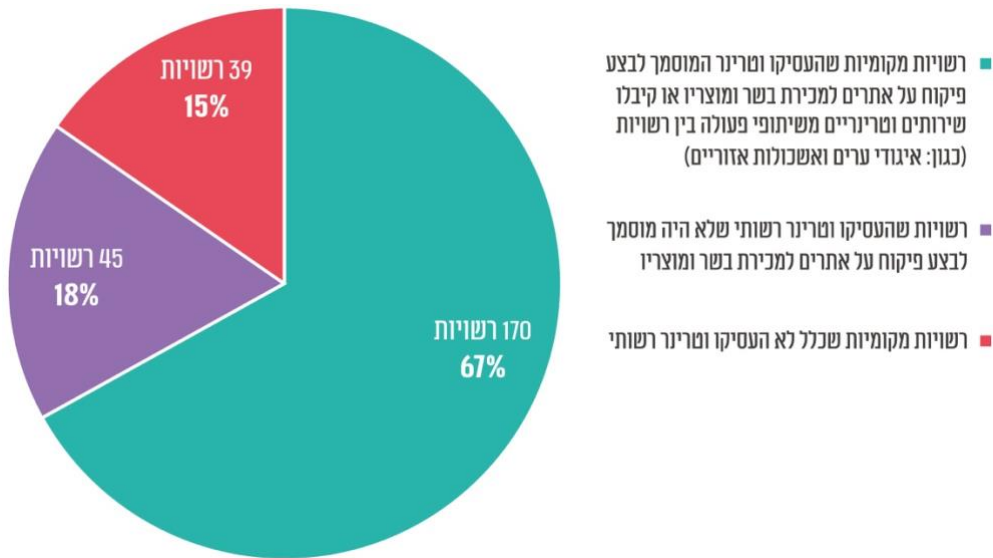
מומלץ כי משרד הבריאות יבצע בשיתוף הרשויות המקומיות בדיקה של כלל האתרים למכירת מוצרי בשר הרשומים במערכת המידע ויפעל לטיוב הנתונים הרשומים בה כדי שהרשימה המופיעה בה תהיה מלאה ומהימנה.

על משרד הבריאות לפעול לפרסום לציבור של כל ההשמדות מעל 100 ק"ג וכן השמדות בין 50 ק"ג ל-100 ק"ג שבהן לא הייתה בקשה של הווטרינר הרשתי שלא לפרסמן, בהתאם לנוהל המשרד.

מומלץ כי הרשויות המקומיות ישקלו לפרסם לציבור מידע בדבר איתור בשר ומוצריו בתחומן שאינו ראוי למאכל אדם.

העסקת וטרנרים ברשויות המקומיות, יוני 2022

על פי נתוני היחידה הווטרנרית במשרד הבריאות, בעיבוד משרד מבקר המדינה. הנתונים נוגעים ל-254 רשויות מקומיות מתוך 258 הרשויות בארץ. יצוין כי במהלך יוני 2022 הוקמה הרשות המקומית ה-258.

סיכום

למזון ולתזונה יש השפעה ישירה על בריאות הציבור. הפיקוח על המזון נועד להבטיח שהמזון שהציבור צורך יהיה בטוח מפני גורמי סיכון מיקרוביולוגיים וכימיים. בשר ומוצריו הם מסוגי המזונות הרגישים מבחינת הסכנה שהם עלולים לגרום לבריאות הציבור. הרעלות כתוצאה מטיפול לקוי בבשר ובמוצריו עלולות לגרום לתחלואה קשה ואף למוות.

ממצאי דוח הביקורת מעלים ליקויים משמעותיים העלולים לסכן את בריאות הציבור או להביא לפגיעה חמורה בה: הרפורמה בפיקוח על מזון מן החי יושמה באופן חלקי בלבד, בחלוף יותר משנתיים ממועד כניסת הרפורמה במלואה לתוקף; עלו ליקויים בפעילות משרד הבריאות, האחראי למערך הפיקוח על בשר ומוצריו והנושא באחריות להבטחת בריאותם של תושבי המדינה, וכן עלו ליקויים בפעילות הרשויות המקומיות לביצוע פיקוח וטרינרי על אתרים למכירת בשר ומוצריו בתחומיהן.

נוכח הליקויים בפיקוח הווטרינרי על בשר ומוצריו המסכנים את בריאות הציבור ואי-קיום מלא של הוראות החוק בנושא, על משרד הבריאות והרשויות המקומיות לפעול לתיקון הליקויים שהועלו בדוח ולוודא כי הפיקוח הווטרינרי שיקום בעתיד ברשויות המקומיות יתבצע על כלל האתרים למכירת בשר ומוצריו ובהיקף שייקבע, ובכלל זה גם במוסדות שבחלקם מתגוררים חסרי ישע. פעולות אלה יבוצעו בהתאם להערכת סיכונים לסוגי האתרים השונים ולפי הנחיות מקצועיות שיקבע משרד הבריאות.

